

KOLMINÄYTÖKSINEN KOKO PERHEEN KOTISEUTUOOPPERA

YKSISARVISDINOT

LIBRETTO

Henkilöt ja tapahtumat ovat Anniina Joensalon ohjaamissa synopsis- ja librettotyöpajoissa 25-26.5.2019 ideoineet liperiläiset koululaiset Hertta Lukkari, Pirkko Lukkari, Maiju Moilanen, Ida Moilanen, Saaga Rajasalo, Emma Rajasalo ja Hertta Vatanen sekä esikoululainen Kerttu Vatanen. Libreton ovat heidän ideoistaan koonneet, kehitelleet ja viimeistelleet Paavo Joensalo ja Anniina Joensalo.

Tapahtuu vuonna 2030 harmaassa ja mustavalkoisessa Liperissä. Elämä on köyhää ja ankeaa.

ESIINTYJÄT:

- **LILA** Kromin, neuvokas ja auttavainen ala-asteen oppilas, haitaristi, (puhe ja laulu)
- **KREETA** Kromin, o. s. Keltainen, edellisen huolehtivainen äiti, yksinhuoltaja (sopraano)
- **JÖSSE** Kromin, Lilan kaivospölyyn kuolleen isän isä, asuu sukutilalla, Jöpölässä (basso)
- **PÖSSE** Kromin, edellisen veli, Lilan isosetä, asuu samalla tilalla vuoren päällä (tenori)
- **SINI, ROOSA, VIOLA, OKRA ja SEPIA**, Lilan ystäviä eri luokilta, haitaristeja (puhe ja laulu)
- **YKSISARVISDINOT**, Jössen ja Pössen lohtimia, värejä ruiskuttavia olentoja (räppäreitä)
- **PIDI**, pienin yksisarvisdino, josta tulee Lilan kaveri (räppäri)
- **LIPERILÄISET AIKUISET**, miehiä ja naisia, jotka vielä asuvat Liperissä (sekakuoro)
- **KAMARIORKESTERI**

TAPAHTUMAPAIKAT:

- Lilan ja hänen äitinsä pienen pesulan tila, jossa pari pesukonetta, tiski ja vanha kassakone, takahuoneessa näkyy sänky ja hellä
- Vaatimaton leikkikenttä, jossa jokunen keinu ja leikkimökki, taustalla koulu ja harmaa kylä
- Krominin sukutilan, Jöpölän tupa, jossa nojatuoleja, jalkalamppu ja kirjahylly, jossa salaovi.
- Järven rantakaislikko, jossa lasten piilopaikka.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS

1. Kohtaus: Liperi ja Lila

Alku saa olla mystinen ja harmaasävyinen. Ennen laulua musiikkia, jonka aikana arkinen ja harmaa "laihtuneen liperin" ympäristö luodaan. Alkusoitto voi olla myös pidempi. Vähitellen nostatusta, kuorokohtauksen yltyy meneväksi alkusysäykseksi viimeiseen säkeistöön. Lasten kommentit aikuisille "ei voi muuta kun vaikertaa" ovat hieman sarkastisia ja johdattavat positiivisempaa tunnelmaa kohti.

(Alkulaulun aikana aikuiset tekevät taloissaan harmaita arkiaskareita, lapset puuhailevat apeina ulkosalla, paitsi Lila, joka vahtii pesulassa jumputtavia koneita ja yrittää lukea läksyjä.)

1.1 "Laihtunut Liperi" (aikuisten ja lasten alkukuoro)

Lapset:

*Ennen oli banaani keltainen,
omena oli punainen
päärynä vihreä, appelsiini oranssi ja
sateenkaari värikäs*

*Nyt kaikki on harmaata, joujoujou
ruskeaa ja likaista, joujoujou
pöly keuhkoja kaivertaa, joujoujou
ei voi muuta kuin vaikertaa, joujoujou!*

Aikuiset:

*Krominikkelikaivos työtä meille ensin toi,
"hyvinvointiyhteiskunnan" Liperiin se pian loi.
Mutta pian kaikki muuttui, jotain tärkeitä puuttui:
onnea ei tullutkaan, eikä oivaa onnelaa,
unelmat upposivat.*

Lapset:

Ei voi muuta kuin vaikertaa, joujoujou!

Aikuiset:

*Saimme kaivospölyä kamalaa,
harmaata mustaa ja haisevaa,
saimme tyhjämpäivästä hölynpölyä,*

*saimme kirsunaa, melua ja mölyä,
sairaudet palkaksi saimme!*

Lapset:

Ei voi muuta kuin vaikertaa, joujoujou!

Aikuiset:

*Sitten pakkolomautukset tuli,
lompakkomme niin laihoiksi sulii
konkurssiin kaivos kaadettiin
me vaikka kuinka raadettiin
risaisina kuihdumme tässä!*

Lapset:

Ei voi muuta kuin vaikertaa, joujoujou!

Aikuiset:

*Lähes kaikki lähtivät paremman perään
jäljellä jääneet yhteen jos kerää
kolmekymmentä aikuista meitä on kai
ja kymmenen lasta, aijaijajai,
kylässä maailman hylkäämässä!*

(Menevä loppusäkeistö, mukaansatempaava)

Lapset:

Ei voi muuta kuin vaikertaa, joujoujou!

Aikuiset: (hieman iloisemmin)

*No ilonaiheitakin tämä joukko koki:
viel toimii Kattaisen puotipaha toki.
Ja onhan lapsia ilonamme
niiden kurapykkiä kiikutamme
paljon Krominin pesulalle.*

Lapset:

Ei kaikesta tarvitse vaikertaa, joujoujou!

(Laulun loppupuolella Lilan äiti Kreetta tulee ostoksilta pesulaan kantaen surkean pieniä ostoskas-
seja, pysähtyy hetkeksi lepäämään ja laulaa kulkién pesulan ovelle)

1.2 "Äidin kiireet" (Kreetta Krominin soolo)

Kaihoisa laulu, joka esittelee Kreetan hahmon ja Lilan ja Kreetan hellyyttävän äiti-tytär suhteen. Kreetta Kromin on herkkä ja rakastava äiti, joka kuitenkin kaippaa jatkuvasti menetettyä onneaan. Lyhyt johdatus/väli edellisen laulun ja Kreetan laulun välissä.

Kreetta:

*Pyykkiä liossa on yhtenään
jota pestään, hinkataan, kyykätään.
Ihana Lila on onneksi ilonani,
valopilkkuna, parhaana voimanani.
Vaatteiden puhtaus ja raikas tuoksu
on antini Liperille.*

*Vaan painavi minua suuri suru,
siihen auta ei edes tuo kullanmuru,
oma Lilani, joka on väreistä herkin,
häntä vaalin, minkä pyykkäykseltä kerkiin.
Kas kaivos minun mieheni hengen vaati.
Mullan alle se rakkaani vei....*

(Kreetta avaa oven ja astuu sisään pesulaan. Lila pyrähtää äidin syliin, joka käy sulkemassa koneet. Alkavat jutella kun Kreetta purkaa kasseistaan niukkoja ostoksia)

Lila:
Äitikulta. Oletko ihan poikki?

Kreetta:
Aika poikki olen. Toin kauraleipää, siihen vielä rahat riittivät. Ajattelin, että puolet niistä voisit viedä Jöpölään sille leppoisan pulskalle Jösse-vaarillesi ja sille riu'unlaihalle Pörre-isosedällesi. Puhdasta pyykkiäkin olisi heille tässä vietäväksi. Mitenkähän ne siellä pärjäilevät, kun ei ole kuulunut mitään? Jaksaisitko lähteä, vaikka ilta jo vähän hämärtää?

Lila:
Tottakai, mammakulta. Minulla kyllä voimia riittää, olenhan tässä jo tovin istunut ja levännyt koneita vahtimassa.

Kreetta:
Ihana olet, kun minua kaikessa auttelet. Tässä viemiset. Kulje varovasti. Tienhän tunnet, mutta älä poikkeaa polulta kukkia ja sieniä poimimaan, niin kuin viimeksi, vaikka kuinka mieli tekisi. Viimeksi melkein eksyit!

Lila:
Anteeksi äiti! Ei tule toistumaan. Annapas kori, eipä se paljon paina!

Kreetta:
Hei muruseni, hyvää matkaa. Ai niin, ota tästä taskulamppu paluumatkaa varten. Silloin on jo pilkkopimeää. Ja vie lämpimiä terveisiä ukkeleille!

Lila:
Vien vien.

1.3 "Minun elämäni" (Lilan solo)

(Lila ottaa korin ja lähtee tanssahdellen kulkemaan kylän poikki ja laulaa puille)

Lila (ennen varsinaisen laulun alkua, alkusoiton päälle tai ennen musiikin alkua):

*Hauskaa on hyppiä kivien yli,
kivaa on poimia kukkia,
vaan parempaa onko kuin äidin syli?*

(Puut ilmestyvät näyttämölle.)

Puut:

Hummuli hui, kerro lisää!

Leikkisä Lila lähtee kävelemään, lapsen mielikuviutus näkyy siinä, että hän puhuu puille jotka heräävät henkiin. Minulla on vahva visio tähän lauluun puiden ja Lilan koreografiasta, mutta ei ole väliä onko laulu tempoiltaan nopea, hidas tai vaihteleva. Leikkisyys, mielikuvituksellisuus ja satumaisuus tärkeimpänä. Myös suru ja huoli ovat läsnä laulun loppupuolella.

*Koivu ja mänty ja suuri kuusi, katselkaa
Pihlaja, haapa ja tervaleppä, kuunnelkaa
Tässä on kylänne tyttö pieni,
lyhempi kuin kukaan teistä,
suurempi silti kuin yksikään sien?
Vastatkaa:*

Puut:

Hummuli hui, kerro lisää!

*Iloja ompii minulla vähän, katselkaa!
Hyvin ne mahtuvat lauluun tähän, kuunnelkaa!
Hauskaa on hyppiä kivien yli,
kivaa on poimia kukkia,
vaan parempaa onko kuin äidin syli?
Vastatkaa:*

Puut:

Hummuli hui, ei ole, ei!

*Musiikissa saa kuulua Lilan huoli
Huolia sen sijaan paljon on mulla, kuunnelkaa!
Vaikea siksi on iloiseksi tulla, katselkaa!
Äidillä raskas on töiden taakka
pyykkäystä, siivousta, parsimista,
miten hän jaksaisi iltaan saakka?
Vastatkaa:*

Puut:

Hummuli hui, autathan sinä?

*Autan toki, vaan huolista suurinta kuunnelkaa!
Kirkkomaa hautoja tuolla on paljon, katselkaa!
Sinne vietiin monet miehet omat,
isäni rakas myös monien lailla
miksi kärsimään joutuivat viattomat?
Vastatkaa:*

Puut:

Hummuli hui, siinäpä kysymys?

Lila tulee koulun leikkikentälle, jossa hänen kaverinsa Sini, Roosa, Viola, Okra ja Sepia kutsuvat häntä leikkimään kanssaan kukin omaa mielileikkiään.

Lilan kaverit (puhuen):

Lila! Lila! Tule tänne!

1.4 ”Leikitään huomenna” (Lila ja kaverit)

Kaverit innostuvat Lilan näkemisestä ja alkavat laulaa laulua, joka on heidän yhteinen juttunsa.

Kaverit:

*Ennen oli banaani keltainen,
omena oli punainen,
päärynä vihreä, appelsiini oranssi ja
sateenkaari värikäs*

*Nyt kaikki on harmaata, joujoujou
ruskeaa ja likaista, joujoujou
pöly keuhkoja kaivertaa, joujoujou
ei voi muuta kuin vaikertaa, joujoujou!*

Lila puhuu kavereilleen vastuullisena tärkeitä asioita. Lila on kaveriporukassaan vastuullisin henkilö ”isosisko” -tyyppinen hahmo muille lapsille.

Lila:

*Minä myöskin ikävöin menneitä värejä,
mutta vaikertamalla me niitä emme takaisin saa.
Täytyy jaksaa vain autella isiä ja äitejä,
ja aikaa parempaa sitkeästi odottaa.*

*Äiti sanoi mulle: ”Ripeästi juokse
halki metsän synkän kohti Jöpölää,
isoisä Jössen ja Pörre-sedän luokse
koeta ennen pimeätä sinne ennättää!*

Nyt minun on mentävä! Leikitään huomenna!

Kaverit:

Hei hei Lila! Leikitään huomenna!

(Lila lähtee, vilkuttelevat toisilleen, kaverit jäävät pohtimaan Lilan neuvoja)

2. Kohtaus: Velhoveljekset

Lila saapuu Krominien sukutilan, Jöpölään talon tupaan, jossa partaiset ukkeliveljekset Jösse ja Pörre riitelevät jostain asiasta, jota Lila ei ymmärrä.

2.1 "Sarvekas / Saurus" (Jössen ja Pörren riitelyduetto)

Kunnollista vihaista aikuisten riitelyä, mutta ulkoapäin hyvin huvittavaa ja hölmöä! Nopeatempoista. Sanoja voi hyvin toistaa enemmänkin. Varsinkin "saurus" ja "sarvekas", jotka ovat hyviä vihjeitä tulevasta yksisarvisdinojen saapumisesta.

Pörre:

*Pölvästi, tolvana, ääliö!
Saurus sen pitää olla!*

Jösse:

*Eipäs kuin Sarvekas
ja sinä olet täysi nolla!*

Pörre:

*Itse olet lapatossu!
Saurus nyt loihditaan!*

Jösse:

*Voi mikä höpönassu!
Sarvekasta taiotaan!*

Pörre:

Saurus!

Jösse:

Sarvekas!

Pörre:

Saurus!

Jösse:

Sarvekas!

(molemmat yhtäikaa)

Pörre:

Sau.....

Jösse:

Sar.....

Jösse ja Förre:

Lila! Heipä hei oma pieni aurinkomme!

Jösse ja Pörre (toisilleen viitaten riitelyyn):

Shhh shhh!

Lila:

Hei Jösse! Hei Pörre!

Tässä kauraleipää, jonka äitini teille lähetti. Ja puhtaat, upouudet vaatteet kummallekin.

Jösse:

Voi kiitos Lila, niin kultainen! Kannoitko korin läpi metsän?

Lila:

Kyllä vain!

Jösse:

Lävitse mäntyjen?

Lila:

Totta kai!

Jösse:

Tammien ja tervaleppien? Hyppelitkö yli kivien?

Lila:

Tietysti!

Jösse:

Poimitko kukkia? Ja nämä uudet vaatteet toit, onpa upeat! Käy Lila lepäämään hetkeksi, niin jaksat vielä takaisinkin.

(Sahausmusiikkia, Lila kääntyy sahaavan Pörren puoleen, Jösse käy syömään)

Lila:

Pörre mitäs sinä teet? (nauraen)

Pörre:

Sahaamiselta tämä kovin tuntuu.

(Nauravat.)

(Lila istahtaa hetkeksi, katselee ukkojen kirjahyllyyn ja huomaa oudon ison kirjan, jossa on kirjanmerkki)

Kirja (ääni nauhalta tai kulissista kun Lila avaa kirjan):

Tämän kirjan loitsuissa on noudatettava erityistä varovaisuutta... Tarvitset vain seikkailumielen ja mitä tahansa saattaa tapahtua. Luulitko, että saurukset ovat jo maailmasta kadonneet tai ettei yksisarvisia ole, saatat olla väärässä! (Lila sulkee kirjan nopeasti ja ottaa sen salaa mukaansa.)

Lila:

Hei hei! On taas mentävä!

Veljekset:

Hei hei Lila!

(Lila lähtee.)

3. Kohtaus: Taivas muuttuu ja yksisarvisdinot tulevat

(Lila kipittää takaisin kotia kohti ja kun hän tulee kylään, taivas alkaa muuttaa väriä kromikeltaiseksi.)

3.1 "Etsimme koteja"

(Ukkosen kumu alkaa ja yksisarvisdinot tulevat näkyviin kauempana laulaen rauhallisesti.)

Yksisarvisdinot ovat kömpelömpiä ihmisiin verrattuna. Heidän liikkumisensa on erilaista kuin ihmisten, dinosaurumaista. he ovat kuitenkin hyvin innokaita uudesta ympäristöstä. Tämä voi näkyä myös heidän musiikissaan, ei liian nopeatempoista, saa olla jopa hitaanpuoleista mutta ei paa-toksellista.

Yksisarvisdinot:

Meidät loitsulla kutsuttiin, hulihuppelihuu!

Taivailta tänne hypättiin, tulituppelituu!

Tultiin laittamaan värit uusiksi,

laitettiin elämä perunamuusiksi.

Mulimuppelimuu!

(Kyläläiset lapsineen tulevat katsomaan yksisarvisdinoja. Naureskelvat aluksi otuksille.)

*Väreistä me tykätään, hulihuppelihuu!
Meillä on yksisarvisten päät, tulituppelituu!
Vartalomme on dinojen mallia,
kävelyn keinuvan meille voi sallia.
Mulimuppelimuu!*

*Koteja uusia etsimme, hulihuppelihuu!
Entiset sodissa menetimme, tulituppelituu!
Sarvissa meillä on väriruiskut,
joilla me annamme taloille suihkut.
Mulimuppelimuu!*

Kyläläisten nauru ja yksisarvisdinojen reaktio siihen sekä siitä seuraava käänne, jossa yksisarvisdinot alkavat ruiskia väriä sarvistaan pitää olla selkeä. Siitä seuraa Lilan ensimmäinen todellinen vaaranpaikka, joten vaara saa kuulua musiikissa sekä kaaos.

(Ihmiset hätääntyvät, Lila hukkuu äidistään ja muista lapsista ja harhailee yksisarvisten keskellä. Yksisarvisdinot puolestaan vauhkoontuvat ja alkavat sotkea kaikkea väreillä, jota ruiskivat sarvistaan laulaen kahtena ryhmänä)

*:: Tuulten tuiskut, harjain huiskut! ;
:: Käynnistetään väriruiskut! ;
:: Siniseksi sienet, ruskeat, pienet! ;
:: Kirjaviksi talot, niihin värivalot! ;
:: Keltainen kuu, turkooosiksi tuu! ;*

(Myös Lilan laukku katoaa. Lapset jäävät yksisarvisdinojen sekaan näiden nukahtaessa, aikuiset pakenevat.)

TOINEN NÄYTÖS

4. Kohtaus: Piiloon otuksia

(Yksisarvisdinot kuorsailevat. Lapset ovat kadottaneet aikuiset. On muuten pimeää, mutta jollakin on pieni lyhty. Joku aloittaa kuoron taustarytmin, johon muut yhtyvät. sitten Lila ja hänen kaverinsa tulevat mukaan sooloilla.)

4.1 "Ketä - mistä - miksi?"

Mystinen tunnelma, mutta menevä.

Kuoro:

Ketäketä-ketäketä-ketäketä-ketä?

Ketäketä-ketäketä-ketäketä-ketä?

Jne.

Lila:

Ketä ovat nuo yksisarvisdinot?

Sini:

Mistä ihmeestä ilmestyivät?

Roosa:

Niitä tuolla makaa ihan vinot pinot!

Viola:

Miksi Liperiin ne päätyivät?

Kuoro:

Oujee, o-o-o-oujee!

Ketäketä-ketäketä-ketäketä-ketä?

Jne.

Okra:

Miksi päät niill'on yksisarvisilta?

Sepia:

ja vartalot dinosaurusten?

Lila:

Tätä pohtiessa menee koko ilta!

Sini:

Minä vastausta tuskin löytänen?

Kuoro:

Oujee, o-o-o-oujee!

Ketäketä-ketäketä-ketäketä-ketä?

Jne.

Roosa:

Mistä tulivat nuo otukset tänne?

Viola:

Missä paikka on niiden kotimaan?

Okra:

Tykkäävätköhän ne kylästämme?

Sepia:

Vaiko tulivat ne tänne sotimaan?

Kuoro:

Oujee, o-o-o-oujee!

Ketäketä-ketäketä-ketäketä-ketä?

Jne.

Kaikki lapsisolistit:

Suurin ihme on kuitenkin niillä.

*kun ne roiskivat värit sarvistaan!
Mikä tarkoitus mahtaa siinä piillä?
Ovatko ilkeitä vaiko iloissaan?*

Kuoro ja solistit:
Oujee, o-o-o-oujee!

(Kaikki pohtivat dinojen salaisuutta supisten. Pienin lapsi itkee äitiään. Laulun aikana kaikki nukah-
tavat pikkuhiljaa paitsi Lila, joka lähtee liikkeelle lyhdyn kanssa.)

4.2 "Univirsi"

Lilaa pelottaa, Lilasta näytetään tässä kohtaa lapsenomaisen, ei niin pärjäävä puoli. Lila on pelois-
saan koska on hukannut äitinsä.

*;; Ää-ää! Ää-ää-ää!
Ikävä, äitiä! ;;*

5. Kohtaus: Lilan yöseikkailu

(Lila etsii laukkuaan ja aikuisia lyhty kädessään. Taustalla kuuluu orkesterin jännittävä hiljainen
jousisoitinten näppäily.)

5.1 "Yöseikkailumusiikki"

(Lila ei huomaa nukkuvia yksisarvisdinoja. Hän kompastuu pimeässä laukkuunsa ja kaatuu samalla
jonkun päälle, joka osoittautuu hänen itsensä kokoiseksi pieneksi yksisarvisdinoksi. Lila aikoo kara-
ta tiehensä, mutta tuo pieni yksisarvisdino tarttuu hänen käteensä, hymyilee ja laittaa sormen
suulleen. Lila rauhoittuu, hymyilee hänkin, ottaa laukunsa ja istahtaa hetkeksi keskustelemaan
elekielellä tuon ystävällisen yksisarvisdinon kanssa, jonka rintamuksessa lukee sana Pidi. Lila osoit-
taa itseään ja sanoo "Lila". Sitten hän lähtee, vilkuttaa Pidille ja jatkaa matkaansa.)

(Lila löytää aikuiset ja äitinsä piiloutuneena yksisarvisdinoilta. Tapaamisen ilo on niin suuri, että he
eivät malta olla hiljaa vaan puhuttelevat toisiaan. Yksisarvisdinot heräävät näihin ääniin, ärtyvät,
kun heidät on herätetty kesken unien ja ryhtyvät taas riehumaan. (Sävelmä sama kuin aikaisem-
massa dinolaulussa))

5.2 "Yövillit"

(Yksisarvisdinot heräävät ja alkavat pian taas roiskia väriä. Lapset, jotka ovat nukahtaneet yksisar-
visdinojen keskelle juoksevat hätääntyneinä aikuisten luo. Ihmiset pakenevat harhauttaen yk-
sisarvisdinot.)

Yksisarvisdinot alkavat laulaa uneliaasti. Sitten heräävät ja päättävät hyökätä.

Yksisarvisdinot:

*Kuka untamme häiritsee, huluhuppelihuu!
Tämä melu meidät villitsee, tulituppelituu!
Nytpä ihan ilkkurin,
pannaan elämä narin nurin!
Mulimuppelimuu!*

*:: Skeittilaudat esille! ::
:: Työnnetään tykki vesille! ::
:: Ruokakauppa ryöstetään! ::
:: Pesula nurin työnnetään! ::
:: Hää-hää-hähää, huu-huu-huhuu! ::*

(Ihmiset ovat paenneet Lilan ja Kreetan kodille/pesulalle ja huokaisevat helpoituksesta.)

Joku aikuisista:

Kreeta, voisimmeko me kaikki jäädä tänne nukkumaan ja turvata toisiamme?

Kreeta:

Totta kai, lapset siskonpetiin vain ja me aikuisetkin mahdumme tänne.

(Aikuiset laittavat lapset nukkumaan ja käyvät itsekkin samaan tiiviiseen kasaan. Yksisarvisdinot hiipivät ja huomaavat nukkuvan porukan. Suihkuttavat väriä ihmisten päälle, mahdollisesti sulkevat oven Kreetan ja Lilan kotiin ja poistuvat nauraen ilkkurisesti.)

VÄLIAIKA

KOLMAS NÄYTÖS

6. Kohtaus: Taistelu

6.1 "Ruskeaa kromilla"

(Aurinko nousee ruskehtavana pallona krominkeltaiselle taivaalle riitasointuisen instrumentaalisen alkusoiton aikana.)

(Jösse ja Pörre kävelevät kohti Kreetan ja Lilan kotia, katsovat ällistyneinä työnsä tulosta: Liperiläisten puhtaat vaatteet pesulasta ovat ympäriinsä levinneenä, kauppatavarat pitkin pihoja ja liiperiläisten historiallinen tykki järvessä.)

6.2. "Tyrmäysduetto"

Samaa tunnelmaa kun Jössen ja Pörren edellisessä duetossa. Vakavaa riitelyä, mutta ulkoapäin myös huvittavaa.

Jösse:

Tulepas Pörre katsomaan!

Pörre:

Mitä nyt taas, mitä nyt taas!

Jösse:

Tuohan on ihan kauheaa!

Pörre:

Hirveää, kamalaa!

Jösse:

Sinun dinot on kaiken sotkeneet!

Pörre:

Sinun sarvekkaat kylän värjänneet!

Jösse:

Pörre, olet tyhmä parrakas ääliö!

Pörre:

Jösse, olet vanha höppänä ja riiviö!

Jösse:

Sinä olet syyllinen kaikkeen tähän!

Pörre:

Annas kun opetan sinua vähän!

Jösse:

Minulta menee kohta maltti!

Pörre:

Minun nyrkkini on pelin valtti!

Jösse:

Siitäs saat ja tästä ja tästä!

Pörre:

Sinua en lakkaa mätkimästä!

Jösse:

Kaiken pilasit!

Pörre:

Itse mokasit!

Jösse ja Pörre (Lyövät toisiaan joka tavulla ja sitten pökertyvät):

PÖL – VÄS- TI!

(Pimeys näyttämöllä.)

(Aikuiset heräävät ja huomaavat Yksisarvisdinojen käyneen heidän nukkuessaan lähistöllä ja tehneen lisää tuhoa.)

Tähän kohtaan voisi tulla ”melodraamaa” eli rauhallinen johdatus kohtaukseen 6.3, jossa päällä aikuisten puherepliikkejä.

Aikuinen 1:

Ei tämä ole mahdollista!

Kreeta:

Shh... ei herätetä lapsia!

Aikuinen 2:

Mietitään nyt ensin mitä me teemme.

Aikuinen 1:

Meidän on taisteltava noita vastaan, ei tämä voi jatkua näin! Kohta kaikki on sotkettu, miten me sitten selviämme?

Aikuinen 2:

Meidän on puolustettava kotejamme ja lapsiamme!

Kreeta:

Shh...Hiljempaa! Ei herätetä lapsia!

Aikuinen 1:

Kreeta, jää sinä lasten kanssa. Pidä heidät turvassa. Me lähdemme etsimään metsästä jotain, millä hyökätä!

Aikuinen 2 (muille aikuisille) :

Te! Te lähdette mukaamme, meidän on kannettava nyt yhdessä kortemme kecoon!

6.3 "Taistelu"

(Aikuiset kantavat kulussista taisteluvälineitään eli keppejä ja kiviä yms. Kasaan näyttämölle, tekevät lämmittelyliikkeitä)

Pisin taistelu. Taisteluun selkeä kaari, kumpi "joukkue" on voitolla milloinkin. Molemmille omanlaiset "Taisteluhuudot" eli taistelumusiikit. Selkeä ero ihmisten ja yksisarvisdinojen taistelumusiikin välille, koska ihmiset ja yksisarvisdinot ovat erilaisia.

Aikuiset:

*Nyt rynnätään ja näytetään noille hirviöille
että tulee loppu viimein niiden tihutöille!
;; Hura-hura-huhhahhaa!
Kodit takaisin vallataan!;;*

Yksisarvisdinot:

*Meitä vasta hyökätään, hulihuppelihuu!
Tilaisuutta käytetään, tulituppelittuu!
Aleta ei yhtään joustaan,
vastarintaan tiukkaan noustaan!
Mulimuppelimuu!*

*;; Värisarvet suunnatkaa! ;;
;; Hyökkääjät nyt torjukaa! ;;
;; Kaikki värit roiskitaan! ;;
;; Kohti vihollisrintamaa! ;;
;; Hää-hää-hähää, huu-huu-huhuu! ;;*

Aikuiset:

*Tästä saatte, tästä ja tästä
lakkaa emme taistelemasta!
;; Hura-hura-huhhahhaa!
värisarvet tukitaan!;;*

Yksisarvisdinot:

*Nyt on käytävä käsikähmään, hulihuppelihuu!
Kun eivät toenneet värirähmään, tulituppelittuu!
Hännillä huiskitaan,
mätkitään läiskitään!
Mulimuppelimuu!*

*;; Hännät ylös nostakaa! ;;
;; Hyökkääjille kostakaa! ;;
;; Kohta voitto häämöttää! ;;*

:: Lätkikää. rätkikää! ::

:: Hää-hää-hähää, huu-huu-huhuu! ::

Aikuiset:

:: Hura-hura-huhhahhaa! ::

Yksisarvisdinot:

:: Hää-hää-hähää, huu-huu-huhuu! ::

(Taistelu taukoaa, kun molemmat ryhmät ovat täysin uupuneita. Lapset ovat heränneet ja katsovat näkyä kauhuissaan Lilan äidin kanssa.)

7. Kohtaus: Velhokirja

7.1 "Ketä – mistä - miksi? Vastauksia kysymyksiin."

(Jösse ja pörre heräävät pökerryksistään alkavat seuraamaan tilannetta sivusta, muut eivät huomaa heitä. Alkavat nolostua kun tajuavat paljastuvansa.)

Lapset ja Kreetta (huutelua):

Lapset nyt ihan rauhassa, mitä täällä tapahtuu, ovatko nuo muuttaneet tänne, ketä nuo ovat, missä äiti on...

Lila (keskeyttää):

Odottakaa! Voisikohan tästä löytyä vastauksia? (näyttää kirjaa Kreetalle ja muille) Löysin sen Jössen ja Pörren kotoa juuri ennen kuin nuo otukset tänne saapuivat.

(Kreetta avaa kirjan.)

Kirja:

...jos ei ohjeita noudata ja tämän kirjan loitsuja lue kunnolla, voi syntyä ikäviä sekaannuksia. Voivat sarvet mennä saurusten kanssa sekaisin ja maailmaa kaunistavia värejä tulla sotkuksi asti...

Mystinen, mutta menevä.

Kuoro:

Ketäketä-ketäketä-ketäketä-ketä?

Ketäketä-ketäketä-ketäketä-ketä?

Jne.

Lila:

Ketä ovat nuo yksisarvisdinot?

Sini:

Joko arvoitus selviää?

Roosa:

Onko syllisiä Jöpölän ukot!

Viola:

Me aletaan ymmärtää?

Kuoro:

Oujee, o-o-o-oujee!

Ketäketä-ketäketä-ketäketä-ketä?

Jne.

Jösse:

Tulipa tehdyksi taiat huonot!

Pörre:

Saatiin aikaan "sarvikuonot"!

Jösse:

Jotka Liperin tuhoaa!

Pörre:

Hirveää, kamalaa!

Okra:

Miksi päät niill'on yksisarvisilta?

Sepia:

ja vartalot dinosaurusten?

Lila:

Onko tässä ukkoihin joku aasinsilta!

Sini:

Kompromissi kyseessä arvaan sen?

Kuoro:

Oujee, o-o-o-oujee!

Ketäketä-ketäketä-ketäketä-ketä?

Jne.

Jösse:

Nyt on katumus paikallaan!

Pörre:

Kompromissimme tuon aikaansaa!

Jösse:

Sinä halusit dinoja!

Pörre:

Sinä sarvia vinoja!

Roosa:

Taivaalta tulivat otukset tänne!

Viola:

Taikojen tyyssija on niiden kotimaa!

Okra:

Koteja je etsivät kylästämmme!

Sepia:

Tulleet ei tänne sotimaan!

Kuoro:

Oujee, o-o-o-oujee!

Ketäketä-ketäketä-ketäketä-ketä?

Jne.

Jösse:

Tarkoitus oli hyvä, vaan huono tulos!

Pörre:

Tahdoimme kyläämme ilahduttaa!

Jösse:

Kuinka nyt pulmasta päästään ulos!

Pörre:

Rauhaa nyt pitää rakentaa!

Kaikki lapsisolistit:

Tarkoitus oli kuitenkin niillä hyvä.

kun ne roiskivat värit sarvistaan!

Kaipaus rauhaan ja rakkauteen syvä!

Sotkun tuliaisiksi toivat ne vaan!

Kuoro ja solistit:

Oujee, o-o-o-oujee!

(Kun musiikki loppuu, Jösse ja Pörre lähtevät äänekkäästi juoksemaan häpeissään karkuun, Kreetta juoksee heidän peräänsä.)

Kreeta:

Tuollahan ne syypäät ovat!!

7.2 "Pidin laulu"

(Lapset huomaavat, että aikuiset ovat ottaneet yhden pienen yksisarvisdinon panttivangiksi, kahlinneet sen puuhun ja katkaisseet siltä sarven, jolloin se on muuttunut ihan harmaaksi.)

Lila:

Mitä? Tämähän on Pidi! Päästäkää hänet vapaaksi?

(Aikuiset kieltäytyvät elekielellä. Lapset Lilan perässä menevät Pidin lähelle kuuntelemaan tätä.)

Surullinen raukka Pidi, joka on vankina. Saa olla hyvinkin surumielinen laulu.

Pidi:

*Meidät auttajahahmoiksi luotiin
tähän harmaaseen Liperiin.
Yksisarvisten päät meille suotiin
dinon vartalot myöskin niin,
että värejä tuotais
ja iloa suotais,
sekä vaurautta talouksiin.*

*Minun sarveni on pantu poikki
keho harmaaksi on muuttunut.
Ilo elämästä lähtenyt on kaikki,
siksi olen mä hyvin suuttunut.
Suru painaa mieltä
ja kuivaa kieltä,
olen jumiin mä juuttunut.*

*Saanko koskaan enää maistaa
minä elämää sarvekkaan?
Saanko kukkia kedolla haistaa,
nähdä lintuja parvissaan?
Onko kotia mulle
pahoin raiskatulle,
sitä kyselen, kyselen vaan?*

7.3."Suloinen on kosto"

(Lapset ovat epätoivoisia ja Pidin vanginneet aikuisetkin alkavat tajuta tehneensä väärin. Yksisarvisdinot piirittävät uhkaavina aikuiset ja Pidin ja ovat sarvet ojossa käymässä kostohyökkäykseen vapauttaakseen heimonsa jäsenen.)

Tässä kohdassa rähinä aikuisten ja yksisarvisdinojen välillä saa äkkiä kasvaa kovaksi. Se kuitenkin ei kestä kauaa koska äiti saapuu Jösseen ja Pörren kanssa heti seuraavan kohtauksen alussa. Rähinä-/taistelumusiikki voi loppua kuin seinään kun äiti, Jösse ja Pörre saapuvat.

Yksisarvisdinot:

*Kuulkaa ihmiset Käskyjämme, huluhuppelihuu!
Pahoin ootte pidelleet Pidiämme, tulituppelituu!
sarven katkaisseet,
rikokseen ratkenneet!
Mulimuppelimuu!*

*:: Kädet ylös nostakaa! ::
:: Tekojanne katukaa! ::
:: Säppiin pankaa suu! ::
:: tai uhkaa jalkapuu! ::
:: Hää-hää-hähää, huu-huu-huhuu! ::*

Aikuiset:

:: Emme kadu, taisteluun! ::

Yksisarvisdinot:

:: Hää-hää-hähää, huu-huu-huhuu! ::

(Jösse ja Pörre tulevat keskeyttämään rähinän.)

NELJÄS NÄYTÖS

8. Kohtaus: Selvitys

8.1 "Rauha - Riita - Anteeksipyyntö".

Jösse ja Pörre pahoittelevat ja ristiriidat ratkeavat. Ukot ovat pahoillaan ja noloissaan,

Jösse (resitatiivi):

Pörre, pörris, paha taitaa pamahtaa

Pörre:

Jösse, jössis, johan kohta jysähtää

Jösse:

Taikka tässä tarvitaan, jotta rauha solmitaan

Pörre:

Kirja tänne, sitä nyt me plarataan?

Jösse:

R niin kuin rauha, siitä kohtaa avataan!

Pörre ja Jösse (puhuen):

Tuossa!

Pörre ja Jösse (resitatiivi):

Kimpurakampuraratinanvalukauha!

Tulkoon tähän joukkoon rauha!

(Taistelun osapuolet rauhoittuvat silmänräpäyksessä lempeiksi.)

Pörre ja Jösse (duetto):

*Kuulkaa kaikki, nyt kerromme teille
kuinka on syntynyt tämä kauhea soppa:
Vuosia sitten kirja kirppikseltä meille,
ostettiin, se oli kohtalon noppa!
Se kirja oli "Taikojen taitat"*

*Me Liperiin haluttiin väriä tuoda
ja iloa harmaaseen elämään.
Vaurautta ihmisille myöskin suoda
siksi päätimme ryhtyä taikomaan
Mutta syntyi kauhea riita.*

Jösse:

*Minä halusin luoda yksisarvisia
ne kauniita ja lempeitä kun ovat niin*

Pörre:

*Ja minä taas tahdoin dinosauruksia
niissä näköä ja voimaa on ihan riittämiin!*

Pörre ja Jösse:

Mutta sekaisin meni taikaliemet!

*Loimme yksisarvisdinojen joukon!
Me niitä hillitsemään pysytty ei.
Ne valloittivat Liperissä joka loukon,
ja rauhan rippeetkin kyliltä vei!
Tuli tilalle sekasorto!*

*Nyt anteeksipyyntömme nöyrät ja syvät,
teille kaikille tahdomme me esittää.
Oli tarkoitusperämme alun perin hyvät*

*mutta riitely jalotkin aikeet vesittää.
Miten voisimme hyvittää?*

Kaikki lapset kuorossa:
Taikokaa Pidi entiselleen!

Pörre ja Jösse (selaavat ja tutkivat taikakirjaa uudelleen, sitten löytävät taian):
*Baksibuksibumbelibinon!
Ehjäksi jälleen sarvi dinon!*

(Pidin sarvi kasvaa hetkessä ehjäksi, harmaa pää sarvineen muuttuu valkoiseksi ja hänen harmaa kehonvärinsä muuttuu alkuperäiseksi vihreäksi. Kaikki hurraavat.)

8.2 “Värien ja tarinoiden voima” (Lilan laulu, lapset yhtyvät kertaukseen)

(Lila löytää omat sotketut värikkäät vaatteensa ja pukee ne päälleen sekä laulaa teemalaulunsa.)

Lasten hyvänmielinen, hauska ja kepeä laulu. Tanssittava tempo.

Lila ja lapset:
*Nyt kaikki on hyvin ja rauha maassa,
yksisarvisdinot Liperiin eloa kun toi.
Nytpä yhteiselossa ihan onnekkassa,
he kylillämme kanssamme asua voi
;; Värit saimme me heiltä,
harmaat häipyivät meiltä,
Ukonhöppänät taioillaan heidät kun meille loi! ;;*

*Kuulin kerran tarinan lentävästä perunasta
jolle siivet oli taikonut joku poppamies
Tänne liihotteli se kaukaa Afrikasta
Oli silläkin joku tarkoitus kenties?
;; Tarinat meitä kiinnostaa,
usein myöskin opettaa,
sen varmaan Jösse ja Pörrekin ties! ;;*

*Löytyi apinasta myös tarina toinen,
se juoksi katua ja huusi kovaa: ”latua!”,
sekä kirpusta, joka on pureva loinen,
eikä ratsiassakaan tahtonut katua,
;; vaan aina kiusasi apinaa,
poliisille puhui latinaa!
Tämä kaikki on toki vain satua! ;;*

Ha ha ha!

(Lila viitto Pidiä luokseen ja he halaavat.)

Lila:

Äiti! Onneksi Pidi selvisi, hän on minun uusi ystäväni!

Kreeta:

Hei Pidi! Meidän kaikkien aikuisten puolesta pahoittelen, että kohtelimme sinua niin väärin. Olemme niin pahoillamme.

Luulimme kaiken hukkuvan väriin ja teidän sotkevan elämämme, vaan ei ollutkaan niin. Meillä harmaata oli täällä vaan, nyt on väriä päällä maan. Olemme erilaisia, mutta muistetaan, voidaan tukea toisia. Päästetään, värit ilmaan ja eletään!

Olemme teille palveluksen velkaa, kun toitte värit taas meille. Siitä hyvästä, tarjoiamme kodin Liperissä teille!

8.3 "Kaikille on tilaa"

Lämmin ja näyttävä, selkeä lopetus, saa olla herkkyyttäkin ja suloisuutta.

Kaikki esiintyjät:

*Nyt on loistoa Liperissä, missä
värejä riittää, kaikki kiittää
yksisarvisdinojen outoa taikaa
iloiset äänet kaikkialla kaikaa.*

*Tuli tästä turistien lempipaikka, vaikka
omituiset otukset, ihan sekarotuiset
pelottivat ensin, että vievät tilaa.
Loppujen lopuksi ne eivät mitään pilaa.
Yksimielisyys on johtotähti, poies lähti
kaivoksen harmaa, se on nyt varmaa:
Kaikki jotka haluaa, tänne jäädä saavat
Aika kyllä parantaa pahatkin haavat.*

*Suuren dinokriisin kautta ja sen tautta
kukoistukseen nousi, Liperi ja sousi
kohti suurta uutta, tulevaisuutta
uskoa elämään ja onnellisuutta.*

*Opimmeko mitään tästä, tosi hässäkästä
Tuskinpa vaan, no sehän katsotaan!
Elellään nyt kuitenkin päivä kerrallansa!
Lopetetaan laulelut, niin kotiin pääsee kansa.*

*****